



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Metus gravis quid operetur in Excommunicatione? Cap. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

nos retulimus paulo ante nostrum numerum 20.) dixit. Habeatur pro Excommunicato, esse absolute Excommunicationem latam; cum idem prorsus sit, vel valde aequipollens cum hac formula. Habeo te pro excommunicato. Non igitur ipsi assentior, nam puto, utramque formulam semper esse significare Excommunicationem latam. Ex se, dico, nam, si addatur aliqua monitio ante faciendam, vel quid simile requirens Iudicis ministerium, tunc non est mirum, quod significet ferendam, quia id Regula generalis dicta n. 7. satis persuadet.

42. Per sequentes formulas, Qui hoc fecerit, Excommunicationi subjacebit, subdetur, subjicietur, in Excommunicationem incurret, incidet, latam Excommunicationem significari, videtur docere Comitulus, a Ego animadverto, ipsum confundere illud subjaceat, subdatur, subjiciatur Excommunicationi (quæ certè sunt signa latae sententiæ,) ut vidimus numero 18. cum subjacebit, subdetur, subjicietur, &c. quæ cum respiciant futurum tempus, videntur esse signa Excommunicationis ferenda.

43. Has particulas Subito, statim, confestim, continuo, in continenti, è vestigio, repente, sine mora, incurstanter, indilate, immediate, mox; (quibus addit Bonacina, b penitus, omnino;) cum omne temporis intervallum excludant, latam sententiam significare, ait idem Bonacina ibidem.

44. Sed cerè id nimis confusè pronuntiavit. Distinctius ergo Comitulus e ex Tiraquello d distinguendum esse monet: quando enim apparet, sententiam, vel legem Excommunicationis per illas particulas precipere velle cunctationem pæne, nec relinquere locum novæ sententiæ, seu ministerio Iudicis, est lata, ut, si dicat, Statim, confestim, &c. noverit se incursum, seu subiturum Excommunicationem, qua certè formula, si careret illis particulis, esset Excommunicationis ferenda ut vidimus nu. 34. Quando autem ita tollit tarditatem, ut tamen relinquat, seu ostendat novum hominis ministerium, est ferenda, ut si dicat, statim, confestim, etiam Excommunicandus, noverit se statim Excommunicandum. Nam propterea illam formulam, Percipio sub pœna Excommunicationis statim incurrendæ, diximus nu. 16. denotare Excommunicationem latam: quia, pœnam Excommunicationis statim esse incurrendam, est de præsentibus in illam incidere, nec opus esse ullo Iudicis ministerio.

45. Removeatur, abjiciatur, expellatur, privetur omni Communicatione Fidelium, Non pauci a latam Excommunicationem putant, At, Removeatis, expellatis, privetis cum omni Communicatione, esse ferendam. Ratio est (inquunt) quia hic requiritur ministerium ejus, qui removeat, ibi non item

46. Sed mihi videtur, etiam ibi (nisi aliud ex circumstantiis clarè colligatur) requiri ministerium ejus, à quo quis removeatur, juxta dicta num. 33. Immo Felinus b habet, etiam si dicat Superior, statim, confestim removeatur, requiri ministerium Iudicis, atque adeo esse Excommunicationem ferendam; siquidem illæ particulae solum hic accendunt, & accelerant executionem, non faciunt. Atque ad sic sentendam propendet tandem Tiraquellus, e si attente legatur, idemque confirmant ea, quæ dixi numero 33. cit.

CAPUT II.

Metus gravis quid operetur in Excommunicatione?

§. I.

An excuset ab ejus incursum?

OMNINO hic recolendum est, Quid sit metus gravis cadens in constantem virum, Quid incussus vel non incussus ad extorquendam actionem aliquam, Quid justus, & injustus, & similia, quæ latè Sanchez, d & ego collegi breviter alibi. e

2. Quibus in memoriam revocatis, dico metum gravem, quo scilicet timetur grave damnum sive in vita, sive in fama, sive in rebus, qui, modo ibidem dicto, excusat hominem à peccato mortali, ob transgressionem præcepti Ecclesiastici, quod non obligat eum tanti mali periculo. Dico, inquam, excusare etiam ab excommunicatione, quæ ex dispositione Ecclesiæ ejusmodi transgressionis adnexa est. Dixi (grave damnum) nam leve, nec à præcepto excusat, nec à Censuris. g Quare, si quis fugiens à satellitibus, à quibus timet mortem, vel mala gravia ingrediatur in Monasterium, v. g. Monialium, non incurret in Excommunicationem: & pari modo, si adesset Excommunicatio, ne quis v. g. Clericus arma portet,

A 3

si is

a apud Tiraquell. l. 6.

b Felin. alatus à Tiraquell. l. 6. n. 175.

c Tiraquell. c. præferimus à nu. 171.

d Sanc. lib. 4. matr. d. 1.

e Lib. 1. in Decal. c. 1. à §. 2.

f Bonacin. de Cens. d. 1. g. 2. p. 3. & communiter cum DD. ab eodem tit. & cum DD. citatis à Leandro de Cens. d. 9. à q. 25.

si is ob timorem gravem, ne à suo inimico grave damnum patiatur, illa deferat, excusabitur à peccato inobedientiae; & consequenter ab Excommunicatione, cum hæc non actioni ferendi arma, sed actioni peccaminosæ illa ferendi sit conjuncta. Quare sicut pia Mater Ecclesia tunc illum excusat ab observantia præcepti; ita & ab incurfu in poenam. Excipe semper ex regulis generalibus contemptum, scandalum, majus aliquod bonum.

3. Quod diximus de Excommunicatione, dic etiam de aliis Censuris, idque propter eandem rationem, ut signatè cum multis docet Leander.

4. Inquires, Si Excommunicatio fulminata sit contra committentes delictum jure naturali prohibitum: v. g. contra delictum homicidii: undè contra hoc delictum concurrant, & præceptum juris naturæ, & præceptum Ecclesiæ, quæ illud prohibeant sub dicta poena Excommunicationis, ego vero homicidium committam ob metum cadentem in constantem virum, præter peccatum, incurramne etiam Excommunicationem?

5. Respondeo, incurtere, non b pauci sustinent. Ratio eorum præcipua est, quia, quando actio aliunde jure naturæ prohibita est, si ei addatur Excommunicatio ab Ecclesia, non magis aggravantur Fideles ex ejusmodi addita poena; quam aggravabantur antea: jam enim ex præcepto naturali ab illa actioe se abstinere debent, idque sub quocunque periculo cujuscunque damni. Si igitur addita intelligitur nova poena Excommunicationis, non est, unde incurri non debeat. Confirmatur, quia sic videtur Innocentius III. e defini-

6. Nihilominus plures e tenent, non incurtere, cum quibus sentire me cogit, præter rationem, ipsa eadem benignitas Ecclesiæ. Ratio autem est, quia, licet metus non tollat vim præcepti naturalis, tollit tamen vim præcepti Ecclesiastici, quia Ecclesia absolute, & universaliter non intendit, gravi periculo imminente, suis legibus Fideles, astringere. Unde Fidelis, quamvis tunc non pareat Deo, non tamen inobediens Ecclesiæ ullo modo dicendus est.

Nec aliter definiit Innocentius. Is enim solum dixit, non semper metum excusare ab incurfione in Censuram, quod certe verum est: quia, ut notat Galpar Hurtad. metus levis, & metus gravis incuslus in contemptum Ecclesiæ, non excusat: Vide b Suar.

7. Quod diximus de Censuris, dicimus, propter eandem rationem, de Irregularitate ex delicto. Quare occidens injuste aliquem ob similem timorem ab aliquo ipsi incussum, ob timorem, inquam, mortis; vel damni gravis, Irregularis non erit, ut signatè docet Leander; e erit vero, si occidat ex metu levis mali, ut ex eisdem Leandri, d & communi doctrina colligitur.

8. Consonat prædictis Delugo e sic docens. Etiam si (ait) contra Reum sit plene probatum delictum, adhuc non tenetur compari citatus à Judice, quia non tenetur obedire cum tanto periculo. Item potest fugere licet à carcere, etiam præcipiente Judice, ne fugiat, quia jus naturale, ut fugiat mortem, illi licitam reddit fugam. Hæc Delugo.

Illud (in tanto periculo) explicuerat idem Delugo ibidem num. 14. his verbis. Primo, si timetur sententia mortis. Secundo, si damnandus esset Reus ad Treimes. Tertio, si confiscanda essent omnia bona. Quarto, si periclitaretur omnino in honore, & in aliis casibus similibus.

Dixi autem (similibus) nam, non ita erit in dissimilibus, si nimirum non timeatur damnum adeo grave; nam propterea ibidem num. 16 subjunxit. Addidi tamen, Reum obligari etiam sub peccato, quando damnum, quod timet, non esset tanti momenti, quia leges humane possunt obligare regulariter ad aliquod damnum subeundum.

Hæc ex Delugo, cui ea est admonitio subnectenda, ut scilicet evulgetur, ad evitandum scandalum, rationabilis timor gravis damni. Nam, si tua excusatio nesciatur; debes te gerere, ut Excommunicatum, & Excommunicationis Absolutionem obtinere, ne videaris auctoritatem Ecclesiæ contem-
nere.

g G. Hurt.
ap. Leand.
tr. 1. de Cens.
d. 10. q. 29.

a Leand.
tr. 1. de Cens.
d. 9. q. 25.

b Sane, di-
cens esse o-
pinionem l.
omnium l.
9. matr. d.
31. num. 6.
Castrop. de
Cens. d. 1. p.
8 n 11. Gas-
par Hur. de
Cens. diff.
23. n. 100.

c C Sacris,
de iis, que
vi.

d Avilap
2. c. 6. c. 8. d.
5. Coninch.
d. 13. de Cens.
dub. 12. Fil-
liucc. tr. 11.
n. 269. alii-
que.

a G. Hurt.
de Cens.
diff. 23. n.
98.

b Suar. d. 6
de Cens. sec.
3. Adde
Leand. Tr.
de Cens. d.
10. q. 27.
c Leand. tr.
1. de Irreg.
d. 9. q. 8.
d Leand. Tr.

1. de Cens.
d. 10. q. 23.
e Delugo d.
40. de Just.
n. 15.

§. II.

An metus gravis damni causet ab observandis illis, quæ alias deberet Excommunicatus observare.

1. **H**IC sane opportunum sortitur locum dubitatio illa. An sicuti metus gravis excusat ab incurso Excommunicationis: ita etiam observantia illius? Claritatis gratia figuremus casum.

2. Titius Sacerdos incidit in Excommunicationem latae sententiæ; quare, si is Sacerdos celebret, etiamsi per actum contritionis statum gratiæ acquisiverit, incurset in Irregularitatem, ut certum est, & suo loco dicemus. *a* Porro accidit, ut quidam Princeps compulerit illum, metu gravi ad celebrandum; (atque, ut suppono, propter dicta paragraphi, præced. non in contemptum Ecclesiæ) ipse autem ejusmodi coactus metu celebraverit, contraxitne Irregularitatem?

3. Figuremus, & casum alium. Cajus excommunicatus vitandus cogitur per metum gravem, & non in contemptum Ecclesiæ, ut audiat sacrum, utque communicet in Divinis, Humanisque; atque illa agat, quæ ab Ecclesia prohibentur Excommunicato, peccatne, & poenas contentas in ea prohibitione contrahit?

4. Figuremus, & Tertio sic. Sejus Sacerdos, & Confessarius percussit publice Clericum, suadente Diabolo; unde certo incurrit in Excommunicationem, & est vitandus, suspensa, vel amissa jurisdictione necessaria ad absolvendum; ipse tamen compulsus metu gravi incusso à nescio quo, poenitentiam absolvit? & quærit in præsentia, an licite, & valde illum tunc absolverit, quando non observavit id, quod excommunicatus observare debebat, ne scilicet impedita, vel amissa jurisdictione uteretur.

5. Respondeo, in duobus casibus primis Titium, & Cajum excommunicatos, etiam vitandos; *b* excusatos fuisse; priorem quidem, ab incurrenda irregularitate, posteriori vero ab incurrendis his poenis, ut etiam à peccato, quantum est ex vi excommunicationis, qua erat affectus, ita plures apud Leandrum. Ratio est ducenda ex dictis, quia

existente gravis mali periculo, Ecclesiæ præcepta (ipsa eadem sic volente) non urgent.

6. In tertio autem casu aliqui cum Hurtado *a* existimant, illam Absolutionem, non solum fuisse invalidam, sed etiam fuisse illicitam, ex duplici capite. Primo, quia Sacerdos non observavit id, quod de jure naturæ est, ut nemo utatur jurisdictione, qua caret. Secundo, quia non observavit Ecclesiæ præceptum prohibentis, ne quis excommunicatus vitandus jurisdictionem exerceat. Sed nos sequimur alios cum Alphonso *b* de Leone probabilius docentes, ejusmodi Absolutionem, fuisse quidem invalidam, & illicitam, sed illicitam solum ex priore, non autem ex posteriore capite præcepti Ecclesiæ; quia hoc non obligat in illo metu; ut dictum est.

An metus infamiae excuset ab Observatione Conjurarum.

7. Quæres. Doctrina hæcenus allata potestne extendi ad casum, in quo quis timet incurtere notabilem infamiam, seu notam, excommunicationem observando? Si Parochus v. g. sit occulte Excommunicatus (idem dic, si sit suspensus, Irregularis Interdictus.) Et, nisi celebret, timeat, ob abstinentiam à celebrando, infamari se notabiliter, suumve peccatum manifestari; potestne celebrare sine peccato contra obedientiam debitam Ecclesiæ prohibentis Excommunicato, ne sacrum sub poena Irregularitatis celebret, & sine incurso in dictam Irregularitatem?

8. Respondeo, Hunc, ne peccet contra reverentiam debitam Sacrificio, & Sumptioni Eucharistiæ, debere esse in statu gratiæ, saltem per contritionem, si ipsi deest copia Confessarii, jam omnes scimus: sed quoad poenas ab Ecclesia impositas. Dico, illam doctrinam, etiam ad casum hunc extendi, unde dictum Parochum non peccare contra Obedientiam Ecclesiæ, neque Irregularitatem incurtere, idque in utroque foro. Ratio est, quia periculum notabilis infamiae, seu iacturæ bonæ famæ est periculum gravis mali, ut merito docent plurimi cum Suario, *c* aliisque, quibus addi Sà *d* sic docentem, Excommunicatus occultus potest, ad vitandam scandalum,

a Gass. Har de Cens. diff. 23. n. 101.

b Alph. de Leone de Cens. res. 2. n. 433.

c Suar. d. 6. de Cens. sec. 3. nu. 13. &

d. 11. sec. 1.
n. 4. Io. Sā.
chez in Jel.
d. 32. n. 2.
Pasq. cēt. 3.
q. 28. mul-
tes citans.
Vof. fr. 8.
q. mo. 28. n.
6. Auil. p. 2.
c. 6. d. 8. d. 5.
Leflan. V.
irregul. v.
55. Et V.
Excommū.
n. 7. Bauni
in casibus
fingul. f.
mibi 279.

b Sa. V. Ex-
commun.
n. 7.

lum, vel gravem iacturam, Missam audire, & celebrare, nec fiet Irregularis. Hæc Sab. Verum addenda omnino sunt duo necessaria documenta.

9. Nam Primò, præter statum gratiæ, cuius iam meminimus, octavo debet interim, adhibere omnem diligentiam moralem, qua procuret Absolutionem, vel Dispensationem.

10. Secundo Intelligat ejusmodi Censuratus tot actiones prohibitas licere ipsi tunc exercere, tot v. g. Missas celebrare, quot factis sunt, prudentis arbitrio, ad vitandam infamiam? imò intelligat, etiam ipsi incumbere curam inveniendi modum diminuendi, quantum, sine gravi incommodo potest, actiones prædictas, prætexendo v. g. morbum, peregrinationes, occupationes urgentes, &c. vel transmigrando, si potest, in locum alium, &c. Ratio est manifesta; quia solum eam licentiam ipse habet, quando urgetur periculo gravi: At gravi periculo non urgetur, qui ejusmodi remediis, sine gravi suo incommodo potest uti.

CAPUT III.

Explicantur aliqua de Excommunicatis vitandis.

Cum multa dicant Doctores de Excommunicato Vitando, id est, nominatum denunciato, deque Publico percussore Clerici, hæc aliqua pauca breviter explicanda sunt de hac materia. Sunt autem tria.

Primum, Quid requiratur ad prædictam Denuntiationem constituendam?

Secundum, An denunciatus nominatum in uno loco sit alibi vitandus?

Tertium, Quidnam præstabit certitudinem moralem, te esse Excommunicatum, vel denunciatum, vel absolutum, ut scilicet quis tibi debeat, vel non debeat communicationem denegare?

§. I.

Quid requiratur ad prædictam Denuntiationem legitime expediendam?

1. **V**T sit quis Excommunicatus, ac nominatum denunciatus, non est satis sen-

tentia Judicis, per quam aliquis Excommunicatur, nec sufficit ejusmodi Judicis sententia per quam declaratur quis commisisse delictum cui est annexa Excommunicatio, sed debet insuper à Judice fieri denunciatio, seu declaratio, seu publicatio, quod is, de quo agitur, incurrit jam de facto in Excommunicationem. Quæ publicatio fit; tum, ut ab omnibus sciatur, quis ille sit, qui vitandus erit, tum, ut ipse denunciatus rubore suffundatur, & ad resipiscentiam exciteretur.

2. Quando igitur ad ejusmodi Denuntiationem est deveniendum, debet præcedere monitio partis, secus, regulariter, erit injusta, & invalida, deinde debet à Judice per suum Notarium fieri de more scriptura continens nomen proprium, & cognomen Excommunicati, vel talia signa, ut de eo individuo omnibus constet, & continens etiam causam, propter quam is sit Excommunicatus, ac denique ejusmodi scriptura assignanda erit in loco publico, ut solet communiter fieri; nam tunc talis certa, individuaque persona Excommunicata, erit nominatum denunciata, atque ab omnibus vitanda. Prædictæ scripturæ, quam Cedulae vocamus, non debent addi picturam, per quam appareat Excommunicatus inter Dæmones, monet Pius Quintus. Et in sententia anathematis non debent adhiberi duodecim Sacerdotes, circumstantes Judicem, tenentes in manu cereos accensos, quos in fine in terram projiciant, pedibusque conculcent, declaravit Sacra Congregatio.

3. Dixi (regulariter) quia in criminibus, quæ ipso jure connexam habent Excommunicationem, & crimen sit notorium, non necessarium debere præcedere monitionem, seu citationem, docent non ignobiles à Doctores. Ego sum Auctor Judicibus, ut semper eam præmittant, tum ad tollendas lites, tum ad majorem securitatem validitatis sententiæ.

4. Eosdem etiam admoneo, ut, si Reus se Tribunali sistat, crimen fateatur, satisfactionemque offerat, omnino illum non denuntient; tunc enim eum non potuerunt esse justè denuntiare, quia totum negotium Excommunicationis, ejusque denuntiationis est in medicinam contumacia Rei. Si ergo ipse illam deponit, injustè amplius vexaretur, si cuti injustè excommunicaretur de facto ille, cui intimata est Excommunicatio ferenda, si se Ec-